

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ Ν. Ν.-Γ. ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

(Προσφυγή Αρ. 56759/08)

ΑΠΟΦΑΣΗ

(Δίκαιη ικανοποίηση)

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

5 Δεκεμβρίου 2013

*Η απόφαση αυτή θα καταστεί οριστική
υπό τις οριζόμενες στο άρθρο 44 παρ. 2 της Συμβάσεων προϋποθέσεις.
Ενδέχεται να τύχει βελτιώσεων ως προς την μορφή*

Στην υπόθεση N. N.-Γ. κατά της Ελλάδος

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Πρώτο Τμήμα), συνεδριάζον σε τμήμα συντιθέμενο από τους δικαστές :

Isabelle BERRO – LEFÈVRE

Πρόεδρο

Elisabeth STEINER

Khanlar HAJIYEV

Mirjana Lazarova TRAJKONSKA

Julia LAFFRANQUE

Λίνος Αλέξανδρος ΣΙΣΙΛΙΑΝΟΣ

Erik MOSE

Δικαστές

Soren NIELSEN

Γραμματέας Τμήματος

Αφού διασκέφτηκε σε συμβούλιο την 12^η Νοεμβρίου 2013.

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε κατά την ως άνω ημερομηνία :

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1.- Η υπόθεση εισήχθη δυνάμει της υπ' αριθμόν 56759/08 προσφυγής, την οποία κατέθεσαν κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας υπήκοος του Κράτους αυτού, ο κ. N. N.-Γ. («ο προσφεύγων»), ο οποίος προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου την 13^η Νοεμβρίου 2008 δυνάμει του άρθρου 34 της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2.- Δυνάμει της από 3^{ης} Μαΐου 2011 αποφάσεως («κύρια απόφαση»), το Δικαστήριο έκρινε ότι η άρνηση αναγνώρισεως της υιοθεσίας, η οποία απαγγέλθηκε στις ΗΠΑ, ενηλίκου – ήτοι του προσφεύγοντος – από τον ιεράρχη θείο του – κ. M.-T. N. – επέφερε παραβίαση του άρθρου 8 της Συμβάσεως, η οποία εξετάζεται

No Φ.092.22/7936

μεμονωμένως και από κοινού με το άρθρο 14 της Συμβάσεως. Το Δικαστήριο κατέληξε, επίσης, ότι παραβιάστηκε το άρθρο 6 παρ. 1 τη Συμβάσεως, λόγω της αρνήσεως των ελληνικών δικαστηρίων να αναγνωρίσουν την εκτελεστότητα της αμερικανικής δικαστικής αποφάσεως, η οποία απαγγέλει την υιοθέτηση και την παραβίαση του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αρ. 1 της Συμβάσεως, λόγω της αρνήσεως του Αρείου Πάγου της Ελλάδος να αναγνωρίσει στον προσφεύγοντα την ιδιότητα του υιοθετημένου υιού του κ. Μ.-Τ. Ν. και συνεπώς των κληρονομικών του δικαιωμάτων.

3. Βασιζόμενος στο άρθρο 41 της Συμβάσεως, ο προσφεύγων αξίωσε, επί της ουσίας, «την επανεξέταση δικαστικών αποφάσεων ή την επανάληψη της διαδικασίας ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων» και, επικουρικός, δίκαιη ικανοποίηση € 1.666.186,97 ως υλική αποζημίωση, την οποία υπέστη και η οποία αντιστοιχεί στην αξία των δύο ιδιοκτησιών του θετού του πατέρα στην Πάρο. Υποστήριξε, επίσης, ότι η παραβίαση του άρθρου 8 είχε άμεση επιρροή στην προσωπική και οικογενειακή του κατάσταση και ότι, έκτοτε, δεν δύναται να αποζημιωθεί στο σύνολό του παρά με την επανεξέταση των αποφάσεων των εθνικών δικαστηρίων ή την επανάληψη της διαδικασίας ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων. Ζητούσε, επιπλέον, € 400.000 για ηθική ζημία, € 4.696,30 για αμοιβή δικηγόρου και δικαστικά έξοδα ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων καθώς και € 20.000 για δικαστικά έξοδα ενώπιον του Δικαστηρίου.

4.- Το θέμα εφαρμογής του άρθρου 41 της Συμβάσεως δεν συζητήθηκε, το Δικαστήριο επιφυλάχθηκε και κάλεσε τόσο την Κυβέρνηση όσο και τον προσφεύγοντα να υποβάλλουν προς αυτό, εγγράφως, εντός προθεσμίας τριών μηνών από την ημέρα κατά την οποία η απόφαση κατέστη οριστική, τις παρατηρήσεις τους επί του εν λόγω θέματος και, ειδικότερα, να του γνωστοποιήσουν οποιαδήποτε συμφωνία στην οποία θα μπορούσαν να καταλήξουν (*ibidem*, παρ. 110, σημείο 6 του διατακτικού).

5. Τόσο ο προσφεύγων όσο και η Κυβέρνηση κατέθεσαν παρατηρήσεις.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

6.- Δυνάμει του άρθρου 41 της Συμβάσεως

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφ' όσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση».

A.- ΥΛΙΚΗ ΖΗΜΙΑ

1.- Επιχειρήματα των διαδίκων

α) Κυβέρνηση

7.- Η Κυβέρνηση εκθέτει τα επιχειρήματά της ως ακολούθως :
Η αίτηση του προσφεύγοντος για επανάκτηση δικαιώματος (επαναφορά των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση στην εσωτερική έννομη τάξη) συνεπάγεται ότι ο εμπλεκόμενος αναγνωρίζει ότι το εσωτερικό δίκαιο προσφέρει ένδικα μέσα και εγγυάται τα απαραίτητα μέσα για την πλήρη αποκατάσταση των παραβιάσεων, που διαπιστώθηκαν από το Δικαστήριο. Έτσι, ο προσφεύγων δύναται να καταθέσει αγωγή αναγνώρισεως της υιοθεσίας του, δυνάμει του άρθρου 70 του Κώδικος Πολιτικής Δικονομίας (αναγνωριστική αγωγή), αγωγή εκδόσεως απογράφου της αμερικανικής δικαστικής αποφάσεως, στηριζόμενη στην υποχρέωση της Ελλάδος να συμμορφωθεί με την απόφαση του Δικαστηρίου επί της ουσίας, αίτηση για την απόκτηση κληρονομητηρίου δυνάμει των άρθρων 1956 – 1966 του Αστικού Κώδικα, την αναγνώριση, από εκείνον που κατέχει ως κληρονόμος τα αγαθά, τα οποία αποτελούν μέρος της κληρονομίας, του κληρονομικού

No Φ.092.22/7936

του δικαιώματος και της αποδόσεως της κληρονομίας ή του αγαθού που αποτελεί μέρος αυτής (άρθρα 1871 – 1881 του Αστικού Κώδικα). Ο προσφεύγων όφειλε να ασκήσει τα εν λόγω ένδικα μέσα, ακόμα και εάν τα εθνικά δικαστήρια είχαν αναγνωρίσει την υιοθεσία του, επειδή στους θείους και τις θείες του χορηγήθηκε έγγραφο, το οποίο βεβαιώνει την ιδιότητά τους ως κληρονόμων, οι οποίοι με τη σειρά τους αποδέχθηκαν την κληρονομία και δήλωσαν τα αγαθά, τα οποία αποτελούν μέρος αυτής. Ισχυριζόμενος ότι οι προσφυγές αυτές ήταν αναποτελεσματικές, πρέπει να παραδεχθεί ότι η απόφαση του Δικαστηρίου επί της ουσίας συνεπάγεται ότι, λόγω της άρνησης κηρύξεως εκτελεστότητας της αμερικανικής αποφάσεως, η υιοθεσία δεν αναγνωρίσθηκε και ο προσφεύγων δεν θεωρείται κληρονόμος.

8.- Μόνο οι διάδικοι – ο προσφεύγων, αφ' ενός, και οι θείοι και θείες του, αφ' ετέρου – οι οποίοι διεκδικούν κληρονομικό δικαίωμα δύνανται να παρέχουν συγκεκριμένως, στο πλαίσιο διαδικασίας κατ' αντιμωλία ενώπιον του εθνικού δικαστή, τις απαραίτητες αποδείξεις για τον καθορισμό των δικαιωμάτων και υποχρεώσεών τους. Ούτε η Κυβέρνηση, ούτε το Δικαστήριο δεν γνωρίζουν και δεν δύνανται να διαπιστώσουν με βεβαιότητα την ύπαρξη κληρονομικών αγαθών κατά την ημερομηνία θανάτου του Μ.-Τ. Ν. Τέτοιο ζήτημα δεν δύναται να λυθεί παρά ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων στο πλαίσιο διαδικασίας, η οποία διεξάγεται μεταξύ διαδίκων, οι οποίου διεκδικούν την κληρονομιά.

9.- Δεν είναι δυνατόν να καθορισθεί με βεβαιότητα το ενεργητικό και παθητικό της κληρονομίας του Μ.-Τ. Ν., ούτε και η ταυτότητα και η ιδιότητα αυτών οι οποίοι κατέχουν την κληρονομία. Στην πραγματικότητα, ο προσφεύγων δεν προσκομίζει έγκυρο έγγραφο, στο οποίο θα βεβαιώνεται η ιδιότητά του ως κληρονόμου, και θα αναφέρονται τα ακίνητα αγαθά, τα οποία αποτελούν μέρος της κληρονομίας και εάν αυτή περιλαμβάνει χρέη ή μη. Επιπλέον, ενώ στην αίτησή του ο προσφεύγων αναφέρει τρία ακίνητα αγαθά, στις αξιώσεις

No Φ.092.22/7936

του δυνάμει του άρθρου 41 δεν αναφέρει αιτήματα παρά για δύο. Δεν είναι νομικά δυνατόν να εξετασθεί επιλεκτικώς η κληρονομία, επειδή, ακόμα και εάν ο προσφεύγων είχε αναγνωρισθεί κληρονόμος, θα ήταν υπόχρεος των πιθανών χρεών. Δεν δύναται να χορηγηθεί στον εμπλεκόμενο, στο πλαίσιο της παρούσης αποφάσεως, αποζημίωση από την πλευρά του Κράτους για το ενεργητικό της κληρονομίας χωρίς να εξοφληθούν τα κληρονομικά του δικαιώματα ή χωρίς να εξετασθεί εάν το αγαθό βαρύνεται με υποθήκες, οι οποίες θα μείωναν την αξία του.

10.- Η Κυβέρνηση προσθέτει, επικουρικώς, ότι μόνο εάν το Δικαστήριο εξετάσει τις αξιώσεις του προσφεύγοντος, τις οποίες δεν εγγυάται το άρθρο 41 της Συμβάσεως για την στέρηση ιδιοκτησίας ακινήτων αγαθών οφείλεται αποζημίωση σύμφωνα με την εμπορική τους αξία. Θεωρεί ότι το ποσό, το οποίο απαιτεί ο προσφεύγων είναι υπερβολικό και ότι τα στοιχεία επί των οποίων στηρίζει τις αξιώσεις του, στερούνται πάσης αποδεικτικής αξίας. Ο εμπλεκόμενος είχε, επίσης, υπολογίσει μόνος του την φορολογική αξία του ακινήτου στο Σαρακίνικο, χρησιμοποιώντας στοιχεία τα οποία δεν επαληθεύθηκαν από την φορολογική αρχή. Σχετικά με το ακίνητο στις Λεύκες, η φορολογική του αξία είχε υπολογισθεί από συμβολαιογράφο και όχι από την φορολογική αρχή.

11.- Τέλος, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι ο προσφεύγων δεν αποδεικνύει ότι η αξία της οικίας στο Σαρακίνικο έχει μειωθεί, όπως ισχυρίζεται, κατά € 571.409, λόγω του ότι παρέμεινε ακατοίκητη για δέκα έτη. Υποπτεύεται ότι ο εμπλεκόμενος είχε σκοπό, στην πραγματικότητα, να οικοδομήσει, εκ νέου, την οικία και να την εξοπλίσει με συστήματα, τα οποία στερείτο στο παρελθόν, όπως για παράδειγμα κεντρική θέρμανση.

β) Ο Προσφεύγων

12.- Στις από 8 Αυγούστου 2011 παρατηρήσεις του, ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι οι συνέπειες της παραβιάσεως, την οποία

No Φ.092.22/7936

διαπίστωσε το Δικαστήριο στην απόφασή του επί της ουσίας, υφίστανται έως σήμερα, επειδή το Κράτος θα συνεχίσει να αρνείται οποιαδήποτε αναγνώριση της ιδιότητάς του ως υιού του θετού του πατέρα. Ισχυρίζεται ότι η καταβολή δίκαιης αποζημιώσεως δεν δύναται να αποζημιώσει καταλλήλως τις συνέπειες της παραβιάσεως και να διαγράψει στο σύνολό τους τις επιπτώσεις της συμπεριφοράς, την οποία κατήγγειλε ως παράνομη. Αναφέρει ότι αυτό που έχει σημασία είναι η αποκατάσταση της ιδιότητας του, ως υιού του θετού του πατέρα, διευκρινίζοντας ότι η αναγνώριση από το Κράτος της εν λόγω ιδιότητας αποτελεί την προϋπόθεση για την αναγνώριση όχι μόνο των δικαιωμάτων του ως υιού, αλλά και την ιδιότητα του κληρονόμου του θετού του πατέρα.

13.- Κατ' αρχήν και μέσω της επαναφοράς των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση (*restitutio in integrum*), ο προσφεύγων ζητά από το δικαστήριο να διατάξει την Κυβέρνηση να εφαρμόσει ορισμένα «ατομικά μέσα», ήτοι να θέσει τέρμα στην αμφισβήτηση της ιδιότητάς του ως μοναδικού κληρονόμου του θετού του πατέρα δια της εκδόσεως εγγράφου, στο οποίο θα βεβαιώνεται η ιδιότητά του αυτή, μη υποκειμένου σε μεταγενέστερη ανάκληση, θα ακυρώνεται κάθε προηγούμενη βεβαίωση, δια της οποίας αμφισβητείται η ιδιότητα την οποία ισχυρίζεται ότι έχει ήτοι του μοναδικού υιού και κληρονόμου του θετού του πατέρα, θα δέχεται την δήλωση των κληρονομικών του δικαιωμάτων ως μοναδικού κληρονόμου και υιού του θετού του πατέρα, θα προσδιορίζεται το ποσοστό των κληρονομικών του δικαιωμάτων ως υιού του θετού του πατέρα και ως μοναδικού κληρονόμου σε ευθεία γραμμή (μεταβίβαση από πατέρα σε παιδί), θα διατάσσεται η καταχώρηση και μεταγραφή των επίδικων αγαθών (οικόπεδο 6.100 m² στην νήσο Πάρο, στην περιοχή Σαρακίνικο, στο οποίο κείται οικία 780 m² και οικόπεδο 6.307,35 m² στην νήσο Πάρο, στην περιοχή Λεύκες) στο όνομά του στο κτηματολόγιο και στο υποθηκοφυλακείο, να του χορηγήσει αποζημίωση λόγω φθορών στην ιδιοκτησία του στο

No Φ.092.22/7936

Σαρακίνικο ύψους € 541.424,70 επί της ουσίας (εάν λαμβάνεται υπ' όψιν η συνολική επιφάνεια της οικίας) και € 385.255,48 επικουρικός (εάν λαμβάνεται υπ' όψιν η νόμιμη επιφάνεια της οικίας) να του χορηγήσει αποζημίωση λόγω απώλειας οποιασδήποτε εκμεταλλεύσεως της ιδιοκτησίας του, ύψους € 108.000 λόγω απώλειας **της χρήσεως** του *usus* (αδυναμία δωρεάν διαμονής κατά τις διακοπές και υποχρέωση διαμονής σε ξενοδοχείο) και € 79.992 λόγω απώλειας **της εκμεταλλεύσεως** του *fructus* (αδυναμία ενοικιάσεως της οικίας κατά τους καλοκαιρινούς μήνες και εισπράξεως ενοικίων).

14.- Επικουρικός και μέσω της δικαίας ικανοποίησης, ο προσφεύγων ζητά : χρηματική αποζημίωση για την υλική ζημία ύψους € 1.205.000, η οποία αντιστοιχεί, όπως ισχυρίζεται, στην εμπορική αξία του οικοπέδου και της οικίας στο Σαρακίνικο (εάν λαμβάνεται υπ' όψιν η συνολική επιφάνεια) ή € 1.150.000 (εάν λαμβάνεται υπ' όψιν η νόμιμη επιφάνεια). Εάν το Δικαστήριο θεωρεί ότι η αποζημίωση πρέπει να αφορά μόνο την φορολογική του αξία, ο προσφεύγων ζητά ποσό € 707.211,53 (ολική επιφάνεια) ή € 414.856,99 (νόμιμη επιφάνεια). Ζητά, επίσης, αποζημίωση υλικής ζημίας, την οποία εκτιμά σε € 50.000 για το οικόπεδο στις Λεύκες (εάν λαμβάνεται υπ' όψιν η εμπορική του αξία) ή € 42.474,48 (εάν λαμβάνεται υπ' όψιν η φορολογική του αξία). Ζητά επιπλέον : αποζημίωση για τις φθορές της οικίας του στο Σαρακίνικο ύψους € 541.424,70 (ολική επιφάνεια) ή € 385.255,48 (νόμιμη επιφάνεια), αποζημίωση λόγω απώλειας κάθε εκμεταλλεύσεως της ιδιοκτησίας του ύψους € 108.000 για την απώλεια της **χρήσεως** του *usus* και € 79.992 λόγω απώλειας της **εκμεταλλεύσεως** του *fructus*.

γ) Απάντηση της Κυβέρνησεως.

15.- Η Κυβέρνηση επιθυμεί να επιστήσει την προσοχή του Δικαστηρίου σε τροποποίηση των αξιώσεων του προσφεύγοντος στις

No Φ.092.22/7936

παρατηρήσεις του της 8^{ης} Αυγούστου 2011 σε σχέση με τις αρχικές αξιώσεις και στην προσθήκη νέων αξιώσεων : ο εμπλεκόμενος ζητούσε κατ' αρχήν αποζημίωση για ηθική και υλική ζημία επιπλέον της *restitutio in integrum*, το οποίο έγκειται σε σειρά «ατομικών μέτρων». Άρα, στα μάτια της Κυβερνήσεως, οι όψιμες αυτές αξιώσεις είναι απαράδεκτες και αβάσιμες και δεν έχουν αιτιώδη συνάφεια με τις βεβαιωθείσες από το Δικαστήριο παραβιάσεις. Όλες οι αξιώσεις του εμπλεκόμενου συνδέονται με την εφαρμογή της εσωτερικής νομοθεσίας σε θέματα οικοδομικής νομοθεσίας , φορολογικής νομοθεσίας και των διατάξεων κληρονομικού δικαίου του αστικού κώδικα .

16.- Η Κυβέρνηση αναφέρει, επιπλέον ότι, ο προσφεύγων δεν αναφέρει τις διατάξεις του εσωτερικού δικαίου επί των οποίων στηρίζεται ώστε να προτείνει τα προαναφερόμενα «ατομικά μέτρα». Εκθέτει, κατ' αρχήν, ότι στο πλαίσιο του άρθρου 46 της Συμβάσεως, έγκειται στις εθνικές αρχές να επιλέξουν μέτρα για την εκτέλεση της αποφάσεως του Δικαστηρίου. Θεωρεί, επιπλέον, ότι μέτρο που τείνει να «υποχρεώσει» την διοίκηση να προβεί σε ορισμένες πράξεις ή να εκδώσει ορισμένα έγγραφα, παραγνωρίζοντας την εσωτερική νομοθεσία ή τις δικαστικές αποφάσεις, θα ήταν παράνομο και αντίθετο στην αρχή διακρίσεως των εξουσιών

17.- Η Κυβέρνηση τονίζει επίσης ότι οι καινούργιες αξιώσεις του προσφεύγοντος αφορούν θέματα για τα οποία, σύμφωνα με τον ίδιο, μπορεί να υπάρχει παραβίαση του εθνικού δικαίου. Για παράδειγμα, αναφέρει ότι στις αρχικές του παρατηρήσεις ο προσφεύγων ισχυρίστηκε ότι η οικία στο Σαρακίνικο είχε εμβαδόν 280 m² και ότι, στις από 2 Αυγούστου 2011 παρατηρήσεις του αναφέρει ότι το εν λόγω εμβαδόν είναι στην πραγματικότητα 780 m². Ωστόσο, σύμφωνα με την Κυβέρνηση, οι πολεοδομικοί κανόνες απαγορεύουν το εν λόγω εμβαδόν να υπερβαίνει τα 405,30 m². Αναφέρει ότι μόνο τα εθνικά δικαστήρια είναι σε θέση να επιλύσουν το θέμα του ποιος από τους Μ.-. Ν. ή τους εγγυτέρους συγγενείς του προσφεύγοντος,

κληρονόμησαν την οικία το 1999. Με οποιοδήποτε τρόπο προσθέτει η Κυβέρνηση επικαλούμενη την οικοδομική νομοθεσία, παρόμοιες παράνομες κατασκευές πρέπει να κατεδαφισθούν.

18.- Η Κυβέρνηση καταλήγει ότι οι καινούργιες αξιώσεις του προσφεύγοντος καθιστούν αδύνατη την χορήγηση δίκαιης ικανοποίησης ακόμα και σε σχέση με αυτές που ο προσφεύγων είχε υποβάλει στις αρχικές του παρατηρήσεις. Δεν δύναται να τοποθετηθεί υπέρ της χορηγήσεως αποζημιώσεως σε σχέση με αξιώσεις, οι οποίες δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα.

2.- Εκτίμηση του Δικαστηρίου

19.- Το Δικαστήριο υπενθυμίζει κατ' αρχήν ότι δυνάμει του άρθρου 46 της Συμβάσεως, τα Συμβαλλόμενα Μέρη υποχρεούνται να συμμορφωθούν με τις οριστικές αποφάσεις του Δικαστηρίου στις αντιδικίες, στις οποίες αποτελούσαν μέρη, όντας η Επιτροπή Υπουργών επιφορτισμένη με την εποπτεία της εκτελέσεως. Προκύπτει, ειδικότερα, ότι το εναγόμενο Κράτος, το οποίο αναγνωρίσθηκε υπεύθυνο παραβίασης της Συμβάσεως ή των Πρωτοκόλλων της, καλείται όχι μόνον να καταβάλει στους εμπλεκόμενους τα ποσά τα οποία επιδικάσθηκαν ως δίκαιη ικανοποίηση, αλλά, επίσης, να επιλέξει, υπό τον έλεγχο της Επιτροπής Υπουργών, τα γενικά μέτρα και/ή, ενδεχομένως, ατομικά, τα οποία πρέπει να υιοθετηθούν εντός της εθνικής έννομης τάξης ώστε να τεθεί τέρμα στην παραβίαση, την οποία διαπίστωσε το Δικαστήριο και να απαλείψει, όσο είναι δυνατόν, τις συνέπειες. Η επιδίκαση ποσών ως δίκαιη ικανοποίηση αποσκοπεί μόνο στο να παρέχει αποζημίωση για ζημίες, τις οποίες υπέστη ο εμπλεκόμενος, στο μέτρο που οι ζημίες αυτές είναι συνέπεια της παραβίασης, η οποία με κανένα τρόπο δεν δύναται να επαλειφθεί (*Scozzari et Giunta c. Italie* [GC], αρ. 39221/98 και 41963/98, παρ. 249-250, ΕΔΔΑ 2000 – VIII, και *Gluhakovic c. Croatie*, αρ. 21188/09, παρ. 85, 12 Απριλίου 2011).

No Φ.092.22/7936

20.- Το Δικαστήριο υπενθυμίζει, επίσης, ότι οι αποφάσεις του έχουν κατ' αρχήν διαπιστωτικό χαρακτήρα και ότι γενικώς έγκειται στο κληθέν Κράτος, υπό τον έλεγχο της Επιτροπής Υπουργών, να επιλέξει τα μέσα που θα χρησιμοποιήσει στην εθνική έννομη τάξη για να εκπληρώσει την υποχρέωσή του έναντι του άρθρου 46 της Συμβάσεως, καθ' όσον τα μέτρα αυτά συμβαδίζουν με τα συμπεράσματα, τα οποία περιέχονται στην απόφαση του Δικαστηρίου (βλ. μεταξύ άλλων *Ocalan c. Turquie* [GC], αρ. 46221/99, παρ. 210, ΕΔΔΑ 2005 – IV, *Assanidzé c. Géorgie* [GC], αρ. 71503/01, παρ. 202, ΕΔΔΑ 2004-II, *Scozzari et Giunta*, όπως προαναφέρεται, παρ. 249 και *Brumarescu c. Roumanie* (δίκαιη ικανοποίηση) [GC], αρ. 28342/95, παρ. 20, ΕΔΔΑ 2001-I). Η διακριτική ευχέρεια σχετικά με τους τρόπους εκτέλεσεως της απόφασης, ερμηνεύει την ελευθερία επιλογής, με την οποία συνδυάζεται η πρωταρχική υποχρέωση που επιβάλλεται από την Σύμβαση στα Συμβαλλόμενα Κράτη : εξασφάλιση του σεβασμού των εγγυημένων δικαιωμάτων και ελευθεριών (*Παπαμιχαλόπουλος και άλλοι κατά Ελλάδος* (άρθρο 50), 31 Οκτωβρίου 1995, παρ. 34, σειρά Α, αρ. 330-B).

21.- Εντούτοις, κατ' εξαίρεση, για να βοηθήσει το εναγόμενο Κράτος να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του δυνάμει του άρθρου 46, το Δικαστήριο επιχείρησε να αναφέρει το είδος των μέτρων, τα οποία μπορούσαν να ληφθούν ώστε να θέσουν τέλος στην κατάσταση, η οποία είχε διαπιστωθεί. Υπό αυτές τις περιστάσεις, δύναται να αφήσει την επιλογή του μέτρου και της εφαρμογής αυτού στην διακριτική ευχέρεια του εμπλεκόμενου Κράτους (βλ. για παράδειγμα, *Aleksanyan c. Russie*, αρ. 46468/06, παρ. 239, 22 Δεκεμβρίου 2008, *Scoppola c. Italie*, (n 2) [GC]. Αρ. 10249/03, παρ. 148, 17 Σεπτεμβρίου 2009 και *Fatullayev c. Azerbaijan*, αρ. 40984/07, παρ. 174 – 177, 22 Απριλίου 2010). Σε άλλες εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν η φύση της διαπιστωμένης παραβίασης δεν προσφέρει πραγματικά την επιλογή μεταξύ διαφόρων μέτρων προς αποκατάσταση, το Δικαστήριο δύναται να αποφασίσει να αναφέρει ένα

No Φ.092.22/7936

μόνο ατομικό μέτρο (προαναφερόμενο *Aleksanyan*, παρ. 239 και *Abbasov c. Azerbaidjan*, αρ. 24271/05, παρ. 37, 17 Ιανουαρίου 2008).

22.- Στην περίπτωση αυτή, το Δικαστήριο σημειώνει ότι, σε ό,τι αφορά την αίτηση επαναλήψεως της διαδικασίας, που κατατέθηκε από τον προσφεύγοντα στις αρχικές του παρατηρήσεις, η ελληνική έννομη τάξη, με την διαφορά του ότι θεσμοθετήθηκε για τις ποινικές υποθέσεις, δεν προβλέπει επανάληψη της διαδικασίας για τις αστικές υποθέσεις στην περίπτωση επιβεβαιώσεως της παραβιάσεως από το Δικαστήριο. Σχετικά με τα μέτρα που ο προσφεύγων προτείνει στο Δικαστήριο να διατάξει στο Κράτος, δεν αποτελούν, όπως το χαρακτηρίζει ο προσφεύγων, «ατομικά μέτρα», αλλά μέτρα τα οποία συνεπάγονται την υιοθέτηση δικαστικής αποφάσεως και, συνεπώς, νομοθετική παρέμβαση, η οποία επιτρέπει την επανάληψη της διαδικασίας στις αστικές υποθέσεις.

23.- Όθεν το Δικαστήριο εκτιμά ότι δεν είναι επιβεβλημένο να διατάξει άλλα γενικά μέτρα στο πλαίσιο της παρούσης υποθέσεως, καθ' όσον αυτή αφορά κληρονομία, η οποία μεταβιβάσθηκε από το 1999. Στην πραγματικότητα, δυνάμει αποφάσεως, η οποία εκδόθηκε σε μη συγκεκριμένη ημερομηνία το 1999, το Πολυμελές Πρωτοδικείο της Σύρου, το οποίο επελήφθη κατόπιν αιτήσεως της κ. E.M, αδελφής του θετού πατέρα του προσφεύγοντος, ανεγνώρισε ότι οι κληρονόμοι του αποβιώσαντος ήταν τα τρία αδέλφια του εξ' αδιαιρέτου και χορήγησε έγγραφο, το οποίο βεβαιώνει την ιδιότητά τους ως κληρονόμων. Δύο από τους τρεις κληρονόμους δήλωσαν ενώπιον συμβολαιογράφου την 21^η Οκτωβρίου 1999 ότι αποδέχονται την κληρονομία και η αποδοχή αυτή είχε μεταγραφεί στα βιβλία του Υποθηκοφυλακείου της νήσου Πάρου (παρ. 16 της αποφάσεως επί της ουσίας). Το Δικαστήριο υπενθυμίζει, σχετικά, ότι το άρθρο 1 του υπ' αριθμόν 1 Πρωτοκόλλου της Συμβάσεως δεν εγγυάται το δικαίωμα απόκτησης αγαθών μέσω κληρονομίας ή δωρεών) (*Markx c. Belgique*, 13 Ιουνίου 1979, παρ. 50, σειρά A αρ. 31 και *Merger et Cros c. France*, αρ. 68864/01, παρ. 37,

22 Δεκεμβρίου 2004). Στην περίπτωση αυτή, αφήνει στην Επιτροπή Υπουργών το να εκτιμήσει, σε συνεργασία με το εναγόμενο Κράτος, την ανάγκη υιοθεσίας γενικών μέτρων σε καταστάσεις, όπως αυτές που αποτελούν αντικείμενο της παρούσης υποθέσεως.

24.- Η επαναφορά στην προτέρα κατάσταση (*restitutio in integrum*) δεν φαίνεται κατάλληλη στις περιστάσεις όπως η υπό κρίση περίπτωση, το Δικαστήριο επιλέγει την αποζημίωση του προσφεύγοντος με βάση την αξία των αγαθών, τα οποία θα είχαν περιέλθει σε αυτόν, εάν είχε αναγνωρισθεί η ιδιότητά του ως κληρονόμου του θετού του πατέρα. Βέβαια, το Δικαστήριο δεν είναι σε θέση να καθορίσει μόνο του το μερίδιο που αναλογεί στον προσφεύγοντα στην κληρονομία του θετού του πατέρα, εάν ο τελευταίος είχε αναγνωρισθεί ως κληρονόμος κατά την ημερομηνία επαγωγής της κληρονομίας αυτής. Σημειώνει, εντούτοις, ότι οι αιτήσεις του προσφεύγοντος επικεντρώνονται σε δύο ακίνητα αγαθά : στο οικόπεδο και την οικία στην θέση Σαρακίνικο στην νήσο Πάρο και στο οικόπεδο στην θέση Λεύκες στο ίδιο νησί. Για την αποζημίωση της υλικής ζημίας του προσφεύγοντος, το Δικαστήριο θα εξετάσει, συνεπώς, τις σχετικές με τα δύο αυτά ακίνητα αιτήσεις.

25.- Το Δικαστήριο υπενθυμίζει απευθείας ότι πρέπει να υφίσταται εμφανής αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της ισχυριζόμενης ζημίας και της παραβιάσεως της Συμβάσεων (βλ. μεταξύ άλλων *Compagnie de Navigation de la République islamique d'Iran c. Turquie*, αρ. 40998/98, παρ. 114, ΕΔΔΑ 2007-V, και *Andrejeva c. Lettonie*, αρ. 55707/00, παρ. 111, 18 Φεβρουαρίου 2009).

26.- Στην περίπτωση αυτή, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η αιτιώδης συνάφεια με τις βεβαιωμένες παραβιάσεις δεν αποσαφηνίζεται επαρκώς ως προς ορισμένους λόγους της αιτήσεως, ήτοι τα έξοδα που συνδέονται με την αποκατάσταση των ζημιών, οι οποίες θα είχαν προκληθεί στην οικία στο Σαρακίνικο καθώς και την απώλεια των εισοδημάτων και των εξόδων, τα οποία προέκυψαν από την απώλεια

No Φ.092.22/7936

της χρήσεως και εκμεταλλεύσεως των *usus* και *fructus* (βλ. *mutatis mutandis*, *Larkos c. Chypre* [GC] Αρ. 29515/95 παρ. 38-40, ΕΔΔΑ 1999-I και *Zahentner c. Autriche*, Αρ. 20082/02, παρ. 89 και 92, 16 Ιουλίου 2009).

27.- Σε ό,τι αφορά την αξία της οικίας του Σαρακίνικο, το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο ίδιος ο προσφεύγων σημειώνει ότι το συνολικό της εμβαδόν είναι 780 m², ενώ η άδεια ανοικοδόμησης αφορούσε μόνο επιφάνεια 405,30 m². Το Δικαστήριο δεν λαμβάνει, συνεπώς, υπ' όψιν την νόμιμη επιφάνεια και στηρίζεται στην φορολογική αξία αυτής, όπως υπολογίζεται από τον προσφεύγοντα. Το ίδιο ισχύει σε ό,τι αφορά το οικόπεδο στις Λεύκες. Σημειώνει ότι, εάν η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι ο προσφεύγων υπολόγισε την φορολογική αξία του οικοπέδου χρησιμοποιώντας στοιχεία, τα οποία δεν είχαν επαληθευθεί από την φορολογική αρχή (προαναφερόμενη παράγραφος 10), δεν αμφισβητεί την ορθότητα του υπολογισμού προτείνοντας άλλο ποσό. Εκτιμά ότι τα προτεινόμενα από τον προσφεύγοντα ποσά, ήτοι € 414.856,99 για το οικόπεδο και την οικία στο Σαρακίνικο και €42.574,48 για το οικόπεδο στις Λεύκες, θα μπορούσαν να αποτελέσουν λογικό σημείο αφετηρίας για τον υπολογισμό της αποζημιώσεως. Εντούτοις, πρέπει να αφαιρεθούν από τα ποσά αυτά οι φόροι κληρονομίας και άλλοι, ο υπολογισμός των οποίων δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου (*Pascaud c. France* (δίκαιη ικανοποίηση), Αρ. 19535/08, παρ. 47, 8 Νοεμβρίου 2012). Υπό αυτές τις προϋποθέσεις, το Δικαστήριο εκτιμά ότι τα διάφορα στοιχεία τα οποία αποτελούν την υλική ζημία, την οποία υπέστη ο προσφεύγων στην περίπτωση αυτή δεν επιτρέπουν ακριβή υπολογισμό. Υπενθυμίζει ότι, σε παρόμοια υπόθεση, δύνανται να τις εξετάσει συνολικώς. (*B. c. Royaume-Uni* (άρθρο 50), 9 Ιουνίου 1988, παρ. 10-12, σειρά Α, αρ. 136-D, *Dombo Beheer B.V. c. Pays-Bas*, 27 Οκτωβρίου 1993, παρ. 40, σειρά Α, αρ. 274 και *Comingersoll SA c. Portugal* [GC], Αρ. 35382/97, παρ. 29, ΕΔΔΑ 2000-IV).

28.- Έκτοτε, στο πλαίσιο γενικότερης εκτιμήσεως και λαμβάνοντας υπ' όψιν όσων προηγούνται, το Δικαστήριο εκτιμά ότι το ποσό της υλικής ζημίας, την οποία υπέστη ο προσφεύγων δύναται να καθορισθεί σε € 300.000.

B.- ΗΘΙΚΗ ΒΛΑΒΗ

29.- Ο προσφεύγων ζητά € 400.000 για ηθική βλάβη, καταγγέλλοντας την σοβαρότητα των βεβαιωμένων παραβιάσεων και των συνεπειών τους για την ιδιωτική και οικογενειακή του ζωή.

30.- Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το αιτούμενο ποσό είναι υπερβολικό και ότι και μόνον η διαπίστωση παραβιάσεως θα συνιστούσε επαρκή δικαία ικανοποίηση. Υποστηρίζει ότι η μη αναγνώριση της εν λόγω υιοθεσίας δεν είχε αρνητική επίπτωση στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή του προσφεύγοντα και των παιδιών του, ειδικότερα σε ό,τι αφορά το επώνυμο της οικογένειας. Αναφέρει ότι το όνομα του θετού πατέρα του προσφεύγοντα περιλαμβανόταν στις ληξιαρχικές πράξεις και ότι με το όνομα αυτό ο προσφεύγων προσέφυγε στο Δικαστήριο. Προσθέτει ότι ο εμπλεκόμενος ανέμενε 24 έτη για να ξεκινήσει την διαδικασία αναγνώρισεως της αποφάσεως υιοθεσίας και ότι οι θείοι και οι θείες του είχαν αναγνωρισθεί εν τω μεταξύ ως κληρονόμοι και ότι αναμείχθηκαν στην κληρονομία του M.-T. N.

31.- Το Δικαστήριο υπομινμήσει ότι η διαπίστωση παραβιάσεως των δικαιωμάτων της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του προσφεύγοντος καθώς και του δικαιώματος, το οποίο εγγυάται το άρθρο 1 του υπ' αριθμόν 1 Πρωτοκόλλου της Συμβάσεως συναντά την άρνηση των ελληνικών αρχών να εφαρμόσουν την δικαστική απόφαση υιοθεσίας του προσφεύγοντος, η οποία απαγγέλθηκε στις ΗΠΑ. Παρόμοια άρνηση συνεπαγόταν την μη αναγνώριση στην Ελλάδα της ιδιότητάς του ως υιοθετημένου υιού στον προσφεύγοντα και ως κληρονόμου του θείου του. Το θέμα του επωνύμου, το οποίο

No Φ.092.22/7936

αναφέρεται στην ταυτότητα του εμπλεκομένου ή με το οποίο αυτός προσέφυγε στο Δικαστήριο δεν είναι καθοριστικό και δεν αλλάζει κάτι στην απουσία αναγνώρισεως. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι η κατάσταση αυτή, προκαλώντας άγχος και αβεβαιότητα, προξένησε στον προσφεύγοντα ηθική βλάβη. Αποφαινόμενο κατά δίκαια κρίση, το Δικαστήριο επιδικάζει στον προσφεύγοντα € 5.200 για την αιτία αυτή.

Γ.- ΕΞΟΔΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ

32.- Σε ό,τι αφορά τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη, ο προσφεύγων ζητά το συνολικό ποσό των € 27.396,30, το οποίο αναλύεται ως ακολούθως : € 2.896,30 για τις διάφορες διαδικασίες ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, € 24.500 για τις διαδικασίες ενώπιον του Δικαστηρίου (συμπεριλαμβανομένης αυτής της εφαρμογής του άρθρου 41 της Συμβάσεως).

33.- Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το αιτούμενο ποσό είναι υπερβολικό και ότι η χορηγηθείσα αποζημίωση δεν πρέπει να υπερβαίνει τα € 1.500. Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά τις εθνικές διαδικασίες, αναφέρει ότι ο προσφεύγων δεν κατέβαλε έξοδα και δικαστική δαπάνη ενώπιον του Πρωτοδικείου και ότι, σε ό,τι αφορά το Εφετείο και τον Άρειο Πάγο, καταδικάστηκε να καταβάλει στον αντίδικο το ποσό των € 500 και € 1.800, το οποίο δεν προκύπτει ότι έχει καταβάλει πραγματικά. Καταλήγει ότι σε κάθε περίπτωση οι σχετικές με τις εθνικές διαδικασίες αξιώσεις του προσφεύγοντος δεν συνοδεύονται από τα απαιτούμενα δικαιολογητικά.

34.- Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι σχετικά με το άρθρο 41 της Συμβάσεως, επιστρέφει τα έξοδα, τα οποία έχουν αποδειχθεί και πραγματικά εκτεθεί, ότι αντιστοιχούν σε ανάγκη και ανέρχονται σε λογικό ύψος (βλ., ειδικότερα, *Nikolova c. Bulgarie* [GC], Αρ. 31195/96, παρ. 79 ΕΔΔΑ 1999-II και *Smith et Grady c. Royaume-Uni* (δίκαιη ικανοποίηση) Αρ. 33985/96 και 33986/96, παρ. 28 ΕΔΔΑ 2000-IX). Υπενθυμίζει, επίσης, ότι, σύμφωνα με το άρθρο 60 παρ. 2 του

No Φ.092.22/7936

κανονισμού, οποιαδήποτε απαίτηση προσκομισθεί δυνάμει του άρθρου 41 της Συμβάσεως πρέπει να υπολογισθεί, να επιμερισθεί ανά επικεφαλίδα και να συνοδεύεται με τα απαραίτητα δικαιολογητικά, ελλείψει των οποίων το Δικαστήριο δύναται να απορρίψει, εν όλω ή εν μέρει, την αίτηση (*Carabuella c. Roumanie*, Ar. 45661/99, παρ. 179, 13 Ιουλίου 2010).

35.- Σε ό,τι αφορά τα έξοδα ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, το Δικαστήριο εκτιμά ότι στον προσφεύγοντα πρέπει να επιστραφούν τα δικαστικά έξοδα, τα οποία καταδικάσθηκε να καταβάλει ενώπιον του Εφετείου και του Αρείου Πάγου, ήτοι συνολικώς το ποσό των € 2.300. Σχετικά με τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη ενώπιον αυτού, λαμβάνοντας υπ' όψιν την πολυπλοκότητα της υποθέσεως, των αριθμών των αιτιάσεων, κατέληξε στην βεβαίωση της παραβιάσεως και της συμπληρωματικής διαδικασίας κατ' εφαρμογήν του άρθρου 41, το Δικαστήριο εκτιμά ότι είναι λογικό να επιδικασθεί στον προσφεύγοντα το ποσό των € 10.000.

Δ.- ΤΟΚΟΙ ΥΠΕΡΗΜΕΡΙΑΣ

36.- Το Δικαστήριο κρίνει ότι αρμόζει να υπολογισθούν οι τόκοι υπερημερίας βάσει του επιτοκίου διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης, προσαυξημένου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΩΣ,

3.- *Κρίνει ότι :*

α) το εναγόμενο Κράτος υποχρεούται να καταβάλει στον προσφεύγοντα εντός τριών μηνών από την ημερομηνία κατά την οποία

No Φ.092.22/7936

η απόφαση καταστεί οριστική συμφώνως προς το άρθρο 44 παρ. 2 της Συμβάσεως, τα ακόλουθα ποσά :

- i. € 300.000 (τριακόσιες χιλιάδες ευρώ), πλέον οποιουδήποτε ποσού ήθελε οφείλεται ως φόρος, για υλική αποζημίωση
- ii. € 5.200 (πέντε χιλιάδες διακόσια ευρώ), πλέον οποιουδήποτε ποσού ήθελε οφείλεται ως φόρος, για ηθική αποζημίωση
- iii. € 12.300 (δώδεκα χιλιάδες τριακόσια ευρώ), πλέον οποιουδήποτε ποσού ήθελε οφείλεται ως φόρος από τον προσφεύγοντα, για έξοδα και δικαστική δαπάνη

β) από της λήξεως της προθεσμίας αυτής και μέχρι της καταβολής του, το ποσό αυτό θα προσαυξάνεται με απλό τόκο ίσο προς το ισχύον κατ' αυτό το χρονικό διάστημα επιτόκιο της διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης, προσαυξημένο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

2.- *Απορρίπτει* το αίτημα περί δικαίας ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στην γαλλική γλώσσα, εν συνεχεία κοινοποιήθηκε εγγράφως την 5^η Δεκεμβρίου 2013, κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 παρ. 2 και 3 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Soren Nielsen
Γραμματέας

Isabelle Berro - Lefèvre
Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου επικυρωμένου γαλλικού εγγράφου
Αθήνα, 2/1/2014 Μεταφράστρια Ε. Παπαμαύρου